

RODOLJUB.

Izhaja vsako soboto ter stane za vse leto 1 K 60 v., za pol leta 1 K. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 16 v. če se enkrat tiska; 24 v. če se dvakrat, in 30 v. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Pozor — volilci!

Letošnje državnozbornske volitve se bodo vršile iz splošnega volilnega razreda dne 12. decembra, v kmet-
skih občinah pa dne 18. decembra. Volilo se bo neposredno in tajno. To se pravi, volilci ne bodo več izbirali volilnih mož, ampak bodo kar volili poslanca, in sicer se zapiše ime kandidata za poslanstvo na glasovnico. Veljavne so samo glasovnice, ki jih je izdala politična oblast.

Glasovnica se bo oddala zložena tako, da nihče na svetu ne bo vedel, kako je kdo glasoval.

Če je kdo glasovnico izgubil, ali če mu jo je duhovnik popisal, naj gre na okrajno glavarstvo po drugo.

Ob enem z glasovnico dobi vsak volilec tudi izkaznico. To je treba skrbno čuvati. Kdor nima izkaznice, izgubi volilno pravico. Duhovniki bodo skušali volilcem vzeti te izkaznice, da pošljejo kake take svoje somišljenike volit, ki nimajo volilne pravice. Zatorej pozor na izkaznice.

Volilo se bo v vsaki občini, ki ima 500 prebivalcev, posebej. Tiste občine, ki nimajo 500 prebivalcev, bodo volile z drugimi občinami vred. Te občine so na drugem mestu v našem listu navedene, in je tudi povedano, kje da bodo volile.

Zakaj ne kmeta?

In v sedanjem času silijo vedno bolj gospodarske stranke na površje. Ljudje uvidevajo, da le tedaj kaj dosežejo, če pridejo sami na krmilo, in tudi kmetovalec spozna, da bo le tedaj kaj dosegel, če vzame sam vajeti v roke. Če bodo imeli drugi vajeti v rokah, ne pride kmetovalec nikdar na boljše.

V drugih deželah in državah so se kmetovalci že davno postavili na svoje noge. Na Nemškem imajo zvezo kmetovalcev. To je močna stranka, s katero se morajo v nemškem državnem zboru pogajati vse druge stranke, če hočejo kaj doseči. Ta stranka je že mnogo dosegla in so kmetovalci v Nemčiji moč, ki se vedno vpoštevata.

Pri nas v Avstriji kmetovalci še niso tako daleč prišli. Ponekod so se že začeli gibati, tako na Češkem, na Moravskem in na Zgornjem Štajerskem, in povsod je to kmetovalcem na korist, ali v drugih deželah capljajo še vedno za klerikalci, tudi če vidijo, da jim ti nič ne koristijo, ampak samo škodujejo.

Na Kranjskem se je nekaj takega pojavilo dne 26. oktobra lanskega leta, ko je šlo za »Kmetijsko družbo«. Takrat

so kmetovalci dosegli sijajno zmago, in to je zelo ugodno vplivalo na razmere v deželi. Kmetje so se začeli zavedati, da so možje, ki smejo misliti po svoji glavi, in katerim ni treba, da bi se pustili iz farovža komandirati. Komaj leto dni je minilo, odkar so kmetje farovško gospodo na občnem zboru kmetijske družbe nabili, že ustajajo kmetje kot kandidadje za državni zbor. To se pravi, ljudstvo samo pozivlje sposobno kmetovalce, naj prevzamejo kandidaturo za državni zbor. NajNotranjskem kandidira proti duhovniku Žitniku kmetovalec Ivan Božič, v v ljubljanski okolici kandidira proti penziji-niranemu uradniku Vencajzu kmetovalec Josip Lenarčič, v mokronoško-radeško-trebanjsko-kočevskem okraju kandidira proti penziji-niranemu uradniku Povšetu kmetovalec Zupančič, v krško-novomeško-črnomaljskem okraju proti meščanskemu zasebniku Pfeiferju kmetovalec Globočnik. V vseh teh okrajih kandidirajo farovski same take moze, ki niso kmetovalci, ljudstvo pa kandidira proti njim same kmetovalce!

Star agitator na deželi nam je pravil, da še nikdar ni videl kmeta s tako unemo agitirati kakor zdaj, ko gre za zmago kmetovalcev. Prej je bilo vse prisiljeno. Samo duhovniki in mežnarji so se volitev udeležili, kmetje pa se niso brigali zanje. Sedaj pa je vse drugače. Sedaj se je kmet zavedel, da sam sebi jamo koplje, če voli klerikalca, in zato je šel v boj za zmago kmetovalcev.

To kmetско gibanje je naletelo v farovžih na hud odpor. Duhovniki gledajo kar divje in kar zeleno pljujejo, ko vidijo, da se je začel kmet postavljati na lastne noge. Zdaj zmerjajo kmeta. »Vavpes« upijejo, »konski mešetar«, pa ne pomislijo, da je vsak najmanjši kmet vsaj toliko vreden, kakor kateri koli črni lenuh. Prej so duhovniki vedno imeli vse polno sladkih besed za kmete, zdaj pa imajo zanje same psovke. Kaj, ali niso to čedni ljudje. Prej so vedno pripovedovali, da hočejo kmetu pomagati. Storili niso ničesar, a zdaj, ko si hoče kmet sam pomagati, mu pa mečejo polena pod noge.

Zakaj bi kmetovalec ne zastopal kmetovalcev? Kandidatje, ki so jih izbrali kmetje poznajo kmetijstvo boljše, kakor vsi fajmoštri z njihovimi kuharicami vred. Noben drugi poslanec ne bo kmetijskih koristi tako dobro zastopal, kakor kmetovalec, a kdor se potegne za to, da bi se izvolili klerikalni penziji-nirani uradniki in stari invalidi namesto kmetov, ta je sovražnik kmetškega stanu.

Tudi v kmetjskih bajtah se je začelo daniti. Naš človek mora z rodovitne svoje

zemlje na tuje, ker doma ne najde več kruha. Začel je spoznavati, da država samo imenitnikom in duhovnikom jasli polni, za kmeta pa se ne zmeni, ker so kmetski poslanci svoje volilce izdali in prodali. Tega se pa farovski boje, da bi se kmet utrgal s farovške verige in zato se tako strahovito jeze, da si hoče sam izbrati poslance.

Kar pišejo duhovniški listi, in kar govore duhovniki o tem kmetjskem gibanju ima smisel: »Hudič naj vzame kmeta, ker neče več biti farovski suženj«.

Farovski zdaj kolnete tudi kmeta, kakor kolnete vse, kar se vam ne klanja do tal. Prav! Tako vam vidi vsaj kmet v srce, v to grdo, od najgnusnejših strasti napolnjeno srce.

Zakaj ne pustite kmetov v državni zbor? Veri in cerkvi poslanec kmet ne bo škode delal, saj je tako tesno zrasel z njo in je tako veren, da bi rajše vse popustil, kakor da bi proti cerkvi in proti veri kaj storil. In vendar nečete, da bi volili kmete v državni zbor. Vemo, zakaj pravite »ne kmeta«. Bojite se za svoje gospodarstvo, za svojo nikdar polno malho. Kaj vera, kaj cerkev! Vi se bojite za kašto, ki vam jo je kmet doslej tako oslovsko-voljno polnil, klobuka neče več pred vami pod pazduho nositi, zato vpijete »ne kmete« in zato vpijete »Proklet bodi, stokrat proklet, kdor hoče izpodriti črne trote«.

Zatičina — Pleterje.

Zemlja in delo sta podlaga vsemu življenju in vsemu blagostanju. Zemlja daje živila in surovine za najpotrebnejše človeškega življenja, delo pa pretvarja iste za človeško rabo. Čim več je zemlje v kmetski lasti, tem več delavcev se na njej preživi. V Avstriji so milijoni hektarov najboljše zemlje v rokah nekaj tisoč lastnikov, ki v zvezi s katoliškim duhovnikom našo Avstrijo vladajo. Mej lastnike tisočev hektarov zemlje šteje tudi katoliško duhovenstvo. Ta zemlja je last mrtve roke. Zemljišča škofij in samostanov so ne glede na zemljišča nižjega duhovenstva velikanska. Število teh hektarov mrtve roke smo že pred letom povedali. Danes hočemo le pogledati, kako ta mrtva roka za slovenskega kmeta skrbi. Navesti hočemo le dva slučaja: Zatičina — Pleterje.

Zatičina ima krasne hoste in velika poslopja. Za majhen denar jih je naš minister za nauk in bogočastje prodal tujim menihom Cisterjancem iz Merenana. Ako bi naše duhovenstvo imelo le malo srca za našega kmeta, delalo bi na to, da kupi

zatiška občina to veleposestvo. Iz njiv in travnikov bi se dobilo toliko, da bi prišlo malo plačati za hoste in poslopja. Več dobrih kmetov bi se bilo napravilo, če bi se tudi hoste parcelirale, ali vsaj že obstoječe kmetije bi se bile utrdile z nakupom njiv in travnikov, in občina bi imela prostorna poslopja za šole, urade itd. Naše duhovenstvo pa je z vsemi kriplici delalo na to, da dobé to veleposestvo v roke menihi, ki so zdajšnjem času mrtev les na drevesu narodovem. Napravili bodo v Zatičini gimnazijo ter v njej pačili mladež. Novomeška gimnazija — z Bogom! Za 14 posvetnih profesorjev z njih rodbinami ne bo več prostora v domovini. Pobožne, neumne ženice bodo dajale v testamentih ali drugače denar in svoja zemljišča menihom. Že imajo ti menihi faro in preskrbljujejo farana z »duševno pašo«. S tem imajo ključ do kmečke kašte v rokah. Kmetija za kmetijo pojde k zlodeju. Kostanjeviška grajščina — par tisoč oralov — je na isti poti. Pleterje — samo par tisoč oralov stare hoste. — Delalo se je na to, da to veliko posestvo kupi šentjernejska občina. Ta bi jo dobila za mal denar od prejšnjih lastnic. Zavohali so to namero naši duhovniki. Škofje so posredovali, in tuji francoski Kartajzi so jo dobili v svoje roke. Državna oblast je dovolila, da se naselijo ti menihi pri nas. Šentjernejska občina bi kup splačala lahko z razprodajo polja, travnikov, velike stare hoste bi ji ostale. Kmetje te velike občine nimajo host. Svinjereja je tu jedino, kar denar nosi. — Že stane v teh krajih voz listja v hosti 2 gld., voz drv 4 gld. Mrtva roka! Prokleta boš, kmet za listje in drva tlako delal menihom, ki baje žensk pogledati ne smejo!

Kje je bil tedaj tvoj poslanec V. Pfeifer, ko se je to dogajalo, kje, Zatičan tvoj, poslanec, ko se je zatiško veleposestvo napravilo? Kje so pa bili tvoji duhovniki, ki se ti danes v volilnem času ližejo in ti pravijo, da so tvoji najboljši prijatelji? Pridni so bili, vozarili so se v Ljubljano in res spravili ta lepa posestva v roke, iz katerih jih kmet, ne dobiš tako lahko, vsaj ne s tem, če te duhovnike ali njihove kandidate v državni zbor pošlješ. Še kostanjeviško graščino bodo pomagali spraviti ti kmetijski prijatelji v last mrtve roke. Potem pojdete tudi kostanjeviški kmetje po listje in drva gori v hrvaške gozde čez velike Petke, Stojdrago. To bo prijetna vožnja! Zjutraj pojdeš z doma in prišel boš drugi dan domu in toliko pripeljal, da boš dvakrat peč in kotel razgrel! Oj, to bo dobrota za tvoje ude, dolenski kmet, in tvoj konj se ne bo 14 dni ganil v hlevu! —

Glejte, tako pride, če kmet v farovž za svet vprašat hodi in ob volitvah za farovškimi drvi.

Pfeifer ali Globočnik?

Iz Št. Jerneja.

Že deset let smo bili z našim poslancem Pfeiferjem nezadovoljni. Mož je dober človek, in bi ljudstvu rad pomagal, ali kaj hočete, ko pa ne more, ko nima moči za bodi kako tako delo. Kdor hoče kmeta kot poslanec zastopati, ta mora biti doma na kmetiji, ta mora biti

sam kmet. Kmetško gospodarstvo ni tako navadno, da ga prouči človek, če se le vozi po glavni cesti. Kmet ima sto različnih del, sto različnih skrbij v letu, sto in sto različnih okoliščin vpliva na njegovo gospodarstvo zdaj na slabo, zdaj na dobro. Naš Pfeifer se je v mestu rodil. Bil je par let na Dunaju in študiral. Toda obesil je študiranje na klin, ko je umrl župnik na Raki in mu zapustil polne skrinje srebrnine in obligacij, katere so raški kmetje v farovž nanosili. Pfeifer je spregel iz študiranja ter se v Krškem nastanil. S tem premoženjem bi si bil lahko kupil lepo kmetijo. Kaj je lepšega na svetu, kakor življenje na veliki kmetiji, če je denarja za vse, kar je treba! Samo od Boga je tak mož odvisen in mej pametnimi ljudmi živi, mej zdravimi ljudmi, ki Bogu čas ne kradejo ter si želodca in še kaj družega po neumnem življenju ne zapravljajo. Pa Pfeifer tega ni storil. Živel je od obresti. To je presneto lahko življenje, ali moči moža so v takem delu kaj slabo porabljene. Mož mora ven v delo, ki vsaki dan nove vrednosti stvarja, in če je to dober krompir, dobro rejen vol, tolsto žvinče, je bolj zanj in za druge. V takem delu se spoznava življenje kmeta in njega gospodarstvo. Tak mož potem lahko reče, da kaj ve o kmetiji in tak mož lahko z dobro vestjo reče: bom šel na Dunaj, v Ljubljano kot poslanec. In tega bodo drugi porajali, rekli bodo, da je dober strokovnjak v kmetiji in to dosti velja na svetu, ker ljudje vedo, da je kmetija temelj vsega gospodarstva, da človeštvo od fabričnih cunj ne bo sito, ampak od mesa, žita in krompirja.

Težko smo kmetje doslej šli volit Pfeiferja. Pa ga nismo imeli med sabo kmeta, ki bi ga na Pfeiferjevo mesto bili postavili. Nobeden ni mogel iti za poslanca. Zdaj smo Janeza Globočnika v Dobravi pri Kostanjevici pridobili, da prevzame poslaništvo, če bo izvoljen. Globočnik je še čvrst mož. Od Save do Kolpe ne poznamo v našem volilnem okraju kmetškega gospodarstva, ki bi imelo tako lepo govejo živino, kakor jo ima Globočnik. Mi kmetje iz njegove sosesčine pravimo: Tak človek je vendar le dober kmet. Pa poznamo Globočnika tudi drugače. Mirno, ljudomilo živi mej nami. Pomaga, če more sosedu. Njegovo polje je vzorno lepo obdelano, z mladih nog, odštevisi nekaj let vojaštva, je na kmetiji. Kadar mi drugi delamo, vidimo tudi njega pri delu; dasi brez otrok in lastnik velikega posestva, dela in se ukvarja z vsem, kar bi njegovo kmetijo povzdignilo, živi pa zmerno in pametno. Šolal se je več kot naš Pfeifer in kmetško gospodarstvo pozna v spanju bolje kakor bivši poslanec kmetije Viljem Pfeifer, kedar ima shode in na njih o tem govoril, kako bo našo kmetijo rešil vsega hudega.

Tu pač nobeden nas kmetških volilcev ne more za trenotek biti v dvomu, ali naj na volilni listič 18. decembra zapiše ime Pfeifer ali Globočnik. Naj se naši duhovniki na glavo postavijo, naj naš šentjernejski Fettich-Frankheim še tako jezno okolo sebe gleda, Pfeiferja ne moremo več voliti, ker ne smemo potem več na kak semenj v bližnje kraje in celo ne v mokronoški okraj, v katerem bo kmet Zupančič penzionista Povšeta

tako lepo na tla položil, da mu bo mora farovž še za zdravnika posebno plačo preskrbeti.

Politični pregled.

Notranji položaj. Sedanje ministrstvo je izdalo geslo, da je treba vse moči posvetiti gospodarskim zadevam, in da morajo politične in narodne zadeve stopiti v ozadje. To ministrstvo pa je sedaj samo zavrglo svoje načelo. V Bosni se hočejo zidati nove železnice. Naša državna polovica mora zanje plačati 64 $\frac{1}{2}$ %, ogrska pa le 34 $\frac{1}{2}$ %, vzlic temu so Madjari zahtevali, da se morajo zidati samo take železnice, da bodo jedino Madjari imeli od njih korist, a nobena taka, ki bi bila tudi nam koristna. Naša vlada se je vdala. To je sramotno in poniževalno. Vlada mora za svoj načrt dobiti večino v drž. zboru. Če boste slovenski kmetje volili klerikalce, ki so od vlade podkupljeni, boste krvave denarje plačevali za železnice, ki se bodo zidale za Madjare! Vlada je vsled svoje odjenljivosti prišla v veliko stisko in se lahko zgodi, da nastane ministrska kriza.

Volilno gibanje se še ni prav razvilo, vendar kaže vse, da bodo letošnje volitve posebno burne. Zlasti klerikalcem vseh vrst se prav slabo godi. Ljudstvo je začelo spoznavati, da so klerikalci njegovi največji sovražniki in se povsod upira zoper klerikalne kandidate. Klerikalci bodo pri predstojećih volitvah najbrž precej mandatov zgubili. Ali se boste slovenski kmetje pustili od drugih kmetov osramotiti in boste volili klerikalce, in to še najgrše klerikalce, kar jih je na svetu?

Vojna v južni Afriki še vedno ni končana. Buri se hrabro drže in delaje Angležem veliko škodo, zdaj tu, zdaj tam. Angleže velja ta vojna ogromne svote in še se ne ve, kdaj bo končana.

Dopisi.

Iz slov. Štajerskega, 6. novembra. Z veseljem čitamo, da se kmetovalci na Kranjskem in na Goriškem otresate farovško tlake, da nečete več duhovnikov vsiliti, in ne onih posvetnjakov, katere duhovniki priporočajo. Dobro veste, da niso ti slednji farovške verige, da niso svobodni možje. Tudi mi na slov. Štajerskem smo do grla siti tega gospodstva in bomo že letos začeli drugače postopati. Volili smo dozdej, kar nam je farovž priporočal, in na Dunaju so se ti poslanci zvezali z vašimi le v dosego duhovskih koristi. Vlada še nikdar prej ni toliko nemških uradnikov nastavila na slovenskem Štajerju, kakor v pretečenih letih, ko so le naši in vaši farovski poslanci bili glede Slovencev merodajni. Iz Štajerskega pošilja vlada domoljubne slovenske uradnike na Kranjsko, pri nas pa nastavlja Nemce. Naši vsi ti farovski poslanci v očigled tega očesa zatisnejo, nič ne storijo v zaprečenje tega zadavljenja naš štajerskih Slovencev. Seveda, naš škof poje slavospeve nemškemu viteškemu redu, bivšemu sovražniku Slovencev, ki se redi tudi iz pri nas dobljenih bogastev. Ta naš škof Napotnik je letos slov. ljudstvu namenjeno, po njem plačano cerkev v Mariboru z nemško pridigo odprl. Ta in nje-

govori duhovniki se ne bodo zoperstavliali vladi, v kateri tudi oni sedijo. Tu se pravi: ti vlada daš meni šole in drugo, jaz ti pa pustim, da te Slovence spraviš s sveta. Koliko tisoč damo slovenski kmetje za višje šolanje naših fantov! Velika večina istih si življenje skrajša, ko mora mej šolanjem stradati. Zdaj pa tako delajo, da naši otroci ne dobijo dobro plačanih uradniških mest v domovini, ampak tujci. Torej še tega boljšega kosa kruha naš narod ne sme uživati. Marsikatero dekle se vsede po mojitvi z domačinom uradnikom za boljšo mizo. Tujec pripelje ženo iz tujine, ali pa gleda, da kako bogato nevesto pri nas dobi. Ali ne sprevidite slovenski kmetje, kaj se to pravi? Ko so nas tako spravili na Štajerskem ob te kose kruha za naše otroke, se bodo spravili na Kranjsko in na Istro. Že zdaj tam malokdaj kak kmetški ali mestni fant v političnih uradih dobi prostor. Če pa, potem le zato, da vleče za tuje grofe in barone. Tega vsega ti farovski prijatelji ljudstva, kakor se radi zovejo, ne vidijo. Kako bi tudi smeli viditi! Njim gre za to, da sedijo v vladi, da imajo njihovi prelati, škofje v vladi, merodajno besedo in v odplačilo za to dajo Lahom in Nemcem prosto pot, kakor hočejo ti zasedati odločilna, dobro plačana uradniška mesta. Mi kmetovalci moramo hudo delati. Tudi v Ameriko in na Vestfalsko moramo za kruhom. Ali naj tudi naši šolani sinovi potno palico vzamejo v roke? Ali nas ni nič sram, da se držimo takih voditeljev, kakor so ti farovski? Pa kako smo neumni. Nemci in Lahi se kar le v pest smeja, ko nas vidijo v taki slepoti.

Domače in razne novice.

Priprava za volitve. Klerikalci so v velikem strahu, da jih za njihovo izdajsko počenjanje pri predstojajočih volitvah zadene zaslužena kazen. Kakor hudič križa, tako se boje kmeta in ga skušajo z raznimi zvijačami in lažmi omrežiti, da bi zopet volil klerikalce. Te dni, v torek, so imeli klerikalci v Ljubljani zaupno posvetovanje. Prišli so duhovniki in mežnarji od vseh strani, kmetov pa ni bilo nič. Potrdili so sklep ljubljanskih kanonikov in njih podrepnikov, da morajo biti v kmetških občinah izvoljeni vsi dosedanji poslanci, v splošnem razredu pa nemškutarski prijatelj kmetških kožuhov advokat Šusteršič. Tudi so izdali klerikalci posebno knjižico, v kateri uče duhovnike, kako naj pri volitvah goljufajo. Storite torej somišljeniki svojo dolžnost in zlasti glejte duhovnikom na prste, da vas pri volitvah ne ociganijo. Tudi zunaj kranjske dežele bodo v slovenskih okrajih hude bitke. V Istri in v Trstu sleparijo Lahi na vse načine, da bi Slovence in Hrvate premagali in bo ta volilni boj jako težaven. Na Goriškem bo oster boj v peti kuriji, pa je upati, da zmaga napredna stranka, kajti Goričani so jako bistrourni in se ne dajo za norca imeti. Na Štajerskem pride samo v celjski peti kuriji do boja mej Slovenci, v drugih okrajih bodo postavljeni kandidatje voljeni soglasno. V peti kuriji kandidira tiskar Dragotin Hribar proti dekanu Žičkarju in je mogoče, da zmaga. Volilno gibanje kaže, kako je narodna-napredna misel poživila vse slovenstvo, kako mogočno je

postalo to, še pred nekaj leti tako majhno gibanje. Storimo vsak svojo dolžnost in zmaga bo naša.

Tolovajstvo v Gočah na Vipavskem.

V zadnji številki smo poročali o tolovajskem napadu goških klerikalcev pod vodstvom njihovega kurata Ferjančiča na hišo goškega župana. Preiskovalni sodnik je dal aretirati kacijh 30 klerikalcev. »Slov. N.« se je ostro oglasil proti temu, da se ni aretiral tudi duhovnik Ferjančič, ki je hoteč potlačiti celo zadevo, sam priznal svojo krivdo. Pred postavo so vsi jednaki, in če orožniki kmete ženejo vklenjene v ječe, zakaj ne bi tudi duhovnika. »Slov. Narod« je razkril, da so klerikalci tu in tam prosjačili, naj se cela zadeva potlači, a kakor se kaže, ne bo imelo uspeha. Ferjančič ima vsled postopanja preiskovalnega sodnika zdaj dovolj časa, da lahko vpliva na priče. To znajo duhovniki jako dobro. Znano je, da priče skoro vedno pod prisego lažejo, kadar se gre za to, da kacega duhovnika rešijo. Poznamo duhovnika, ki je dobil jako mastno faro, ker je neke priče naučil, da so po krivem prisegle. Bomo videli, kako bo v zadevi tolovajstva v Gočah. Škofov list se je že potegnilo za hudodelca Ferjančiča, kakor se potega za vsacega lumpa, če le nosi duhovske suknjo.

Klerikalno gospodarstvo. Med goriškimi klerikalci se odlikujeta zlasti dva brata, ki šlišita na ime Pavlice. Oba sta duhovnika in doktorja svetega pisma in zastopnika najhujšega klerikalizma. Njiju oče je v Rihembergu župan in seveda tudi hud klerikalec. Sedaj je »Soča« spravila na dan celo vrsto škandaloznih stvari iz delovanja tega klerikalnega župana. Ti klerikalci so pač povsod jednaki poštenjaki.

Hvaležnost kardinala Missie. Iz Kandije pri Novem mestu se nam piše: Pred nekaj leti je v bolnici v Kandiji umrl neki umirovljeni župnik Jaklič. Služil je v Istri in si pridobil čedno premoženje v denarju. Zapustil je kacijh štirideset tisoč goldinarjev. Glavni njegov dedič je bil tedanji ljubljanski knezoškof sedanjí kardinal dr. Missia... Za svečico na grob na vseh svetnikov dan dobi vsak revež potrebne vinarje, in če bi jih moral priberačiti. Tudi največjega reveža grob je vsaj malo zrahljan in prirejen za praznik vseh svetnikov. Grob tistega župnika Jakliča, ki je svojemu škofu zapustil tako lepe tisočake, pa je tudi ta dan bil ves zaraščen in poteptan. Na tem grobu ni bilo na vseh svetnikov dan nobene svečice. Kardinalov hvaležni spomin!

Kaplan se je zgubil. V Škocjanu na Dolenjskem šel je dne 24. oktobra t. l. kaplan Bojanc spovedat zvečer nekega usnjarskega pomočnika, ker je bil nevarno zbolel. — Po spovedi je rekel kaplan, da pride jutraj ob 8. uri z zadnjo popotnico in bo potem bolnika obhajal. — Že pred 8. uro jutraj je bilo pred posteljo bolnikovo vse pripravljeno za sveto obhajilo. Čakali so vsi že zelo nepotrpežljivo, celo bolnik je vedno povpraševal, kedaj pridejo »gospod«; hodili so gledat na prag, na cesto, toda kaplana z zadnjo popotnico le ni bilo. Slednjič se je to čakanje vendar že vsem preneumno zdelo, ter gre jeden po kaplana. Pa kaj čuda, kaplana ni nikjer! Menda vendar ne, da bi se bil

zgubil! Iskali so, povpraševali in končno zvedeli, da se je kaplan odpeljal v Novo mesto, ali vsaj v smeri proti Novemu mestu. Hitro se je raznesla vest, da se je kaplan zgubil! — Bolnik je okrevljal tudi brez zadnje popotnice, pravi pa, da okoli kaplana ne bo več iskal zdravil za svojo dušo, da bi se isti iz njega norca delal! Na bolnika je kaplan pozabil; da bi pa pozabil iti v svojo farško gostilno, kjer se cele noči razbija, vpije in rjove, to pa se dosedaj še ni zgodilo! Seveda, vera peša!

Omikan duhovnik. Neki kmet z Golega je naredil pred svojo hišo znamenje materè božje. Mož je bil prepričan, da si s tem zagotovi izveličanje, in morda je na tihem tudi upal, da mu duhovščina ne odreče priznanja za njegovo požrtvalno vernost. Toda — kako se je zmotil. Duhovnik je otrokom naročil, da se pred tem znamenjem ne sme nobeden odkriti. To svojo prepoved je utemeljeval tako čudno, da bi se tako ne izrazil niti kak konjaški hlapec. O kipu matere božje je namreč ta duhovnik rekel, da »gleda kakor maček«. Res, da se gre za čisto navadno znamenje, ali tako nespodobno izražanje je vendar škandalozno. Pa kaj čemo; so pač premalo omikani ti namestniki božji, ki ne vedo, kaj je spodobnost.

Gornjelogaške krščanske device iz »Marijine družbe« vprizorile so dne 5. t. m. velik škandal. V gostilni g. L. vršilo se je neko ženitovanje s plesom, kjer so zunaj pod okni prežale in čakale pozno v noč žejne device iz »Marijine družbe« na požirek vina in dobile so ga pod okna prav v obilni meri. Vendar s tem niso bile zadovoljne, nego so dalje sline cedile pod okni, hoteč imeti menda tudi še grižljaj svatovske večerje, in ta nadležnost je končno tudi že svatom presedala; a ker pa z lepa ni bilo moči znebiti se teh sitnih muh, morali so jih končno z vodo politi skozi okno, kar pa je pijane device tako razburilo, da so siloma udarile v gornje nadstropje, ter tam dozdevno storilko, domačo pestunjo, s pestmi obdelovale, njo in celo sobo z vodo polile, ter končno napadle in telesno poškodovale še hišno gospodinjo, gospo L. Lepa deviška družba to!

Na Slapu pri Vipavi se je ustanovilo narodno-napredno bralno društvo.

Miška ukradla denar. V neki meščanski hiši v Radovljici je miš ukradla petak in desetak. Gospa je dela denar v škatljico in to pustila na mizi. Ko pride nazaj, ni bilo denarja več v škatljici. Hitro vpraša vse domače, če je kdo denar videl, a nihče ni vedel, kam je denar izginil. V tem začuje šum in vidi v luknji miško z denarjem. Ravno o pravem času je mogla še pristopiti in miški iz gobčka vzeti denar.

Premije za posle. Kmetijska družba za Kranjsko podeli 2. dec. 10 premij a 20 kron starim zvestim poslom na deželi. Prošnje je doposlali do 25. t. m. osrednjemu odboru.

Državna podpora. Poljedelsko ministstvo je dovolilo 3000 kron podpore za osuševalna dela v starotrški dolini.

Deželni odbor istrski. »Edinosti« se poroča, da je premeščenje istrskega deželnega odbora iz Poreča v Pulj že sklenjena stvar, in je tudi gotovo, da

Campitelli po razpustu deželnega odbora ne postane več glavar, nego da stopi na njegovo mesto sedanji puljski župan dr. Rizzi.

Vse hočejo požreti. Klerikalci so nenasični. Kakor sestradini volkovi planejo na vsako kost, ki jo vidijo. Koliko so ljubljanskim tiskarjem, knjigarjem in knjigovozom že zaslužka odjedli, je znana stvar, ki smo jo že večkrat pojasnili. Nekaj let sem prežal na Blasnikovo pratiko. Blasnikova tiskarna tiska sicer klerikalcem vse, kar hočejo, celo razupiti revolverski »Slovenski List«, a vzlic temu bi tej tiskarni radi še tisto revno pratiko odjedli. »Gospodarska zveza« izda letos svojo pratiko, s katero hoče Blasnikovi tiskarni požreti nekaj grošev, ker jej ne zadostuje ne bogate državne podpore, niti go-ljušije z umetnimi gnojili. In to zovejo klerikalci gospodarsko organiziranje in pospeševanje kmetijskih koristi!

Redki slučaji. Nekje na Dolenjskem se je kaplan tako navlekel domačega vinčka, ko je pobiral pšenično biro, da je pri belem dnevu zašel v gnojnico. Ljudje so hitro prišli na pomoč ter izvlekli pijanega kaplana, katerega je pa že ta kopel nekoliko stregnila, iz gnojnice. Kaj pa sedaj storiti? Peljali so ga v bližnjo hišo, kjer slučajno stanuje župan. Tam so kaplana nekoliko preoblekli, tako da je bil vsaj na videzno suh. Župan pa mu je dal svoj klobuk. V tej novi uniformi, seveda zavrt v veliko »plahto«, se je pripeljal domov. Polagoma se je znebil vinskih duhov, ali to mu še dolgo ni moglo iti v glavo, da vsak človek lahko pade! Baje je šel potem pozdravit in se poklonit dobro rejeni kuharici, katera pa ni bila nič kaj vesela tega obiska, če prav ji je drugokrat kaplan vselej dobro došel! Ko je jedenkrat ta kaplan nesel nekam v hribe popotnico za umirajočo, je nazaj grede izgubil — štolo. Kako smo se čudili drugi dan, ko je nesel neki tukajšnji krznar na svoji umazani rami štolo k mežnarju. Ta je sicer rekel, da naj se molči o tem, a kaj se hoče, ko smo že preje vsi videli usnarja s »štolo«. Daleč smo prišli, na zadnje bodo še usnarji hodili obhajati, kaplan bo pa usnje strojil! — Kadar se otava pokosi, so tudi po travnikih lepi sprehodi. Tudi kaplan je hotel to poskusiti ter lazil zvečer po travnikih tam za grmovjem; pa kmalu bi jo bil staknil! Nasajena ostra kosa je priletela ravno pred njega. Pticek jo je hitro odkuril, če prav je bilo to njegovo pravo domovanje! Še v grmovju ni tič varen!

Praznoverstvo in njega posledice. Stara resnica je, da koliko bolj je ljudstvo v duhovniških rokah, toliko bolj je vdano najneumnejšemu praznoverstvu. Duhovščina goji babjeverstvo prav sistematiško in namenoma že od nekdaj, in to je tudi vzrok, da ne izgine, dasi se je splošna omika ljudstva vendar znatno povzdignila. Kako strahovito bedaste stvari ljudstvo veruje, o tem se lahko vsakdo prepriča v krškem okraju. Tam se je raznesla govorica, da se je nekje blizu krškega prikazala Marija in prepovedala škropljenje in žvepljanje v vinogradih ter streljanje proti toči. Streljanje proti toči je prepovedala, češ, da se strelja v — Kristusa, škropljenje je prepovedala, ker se škropi — Kristusova kri, in tudi žvepljanje je strogo prepovedala, a ljudje ne vedo zakaj.

Morda ker prečastita duhovščina toliko »švefla«, da so ljudje že vsi neumni postali. Ljudstvo se je res dalo zbegati. Na stotine je kmetov, ki letos niso ne škropili ne žvepljali in tudi niso proti toči streljali. Posledica je, da imajo po sodbi strokovnjakov samo v vinogradih okrog 200.000 K škode. Ta resnična dogodba nam kaže, kako zelo je naše ljudstvo še zaostalo in kako globoko tiči v najbrez-umnejšem praznoverstvu, in kako nujno je v interesu ljudstva potrebno, da se že razbije prevlada tistih, ki hočejo naš narod zagovediti.

Na osem let po nedolžnem obsojen. Poročali smo, da je bil v Dobrunjah dne 19. avgusta ubit posestnik Jakovšek. Sum je pal na njegovega sina, ki je bil pri orožnih vajah in je prišel tisti dan obiskat dom. Vse zagotavljanje nedolžnosti ni sinu nič pomagalo, okoliščine so govorile proti njemu in vojaško sodišče ga je obsodilo na osem let ječe. Sedaj pa se je posrečilo orožništvu priti na sled pravim storilcem, ki že sede na Žabjaku. Njihova imena so: Fran Benčina, ki je glavni krivec, Miklavž Bricelj in Andrej Lampič.

Društvo v pospeševanje obdelavanja ljubljanskega barja se je ustanovilo v Ljubljani in je deželna vlada dotična pravila že potrdila. Namen društva je pospeševati obdelavanje sveta in porabo šote na ljubljanskem barju in hoče doseči svoj namen s tem, da bo: a) sklicavalo zborovanja (shode), b) izdajalo poučne strokovne liste in spise, c) prirejalo strokovne učne tečaje in potovalna predavanja, d) napravljalo poskuse radi zboljšanja obdelavanja barjanskega sveta, e) pospeševalo dobivanje in uporabo šote, f) posredovalo za člane pri nakupu umetnih gnojil, kmetijskih semen, kmetijskega orodja in strojev ter drugih kmetijskih potrebščin, g) ustanovilo za člane Raiffeisnovo posojilnico, h) pobiralo letne prispevke od rednih članov po določenih občnega zbora, i) izposlovalo subvencije od države, dežele in drugih faktorjev, k) izrekalo priznanje ali pa podeljevalo premije za zaslužno delovanje glede obdelovanja barjanskega sveta, l) podpiralo svoje člane s svetom in dejanjem v vseh zadevah, ki so v zvezi z njihovimi barjanskimi posestvi, in m) uporabljajo vse, kar bi v zakonitih mejah utegnili pospeševati društvene namene. — Prvo zborovanje se je vršilo 8. t. m. ob 11. uri dopoldne v mali dvorani »Mestnega doma«, na katerem se je izvoli načelnik in šest odbornikov. S tem zborovanjem bode združena tudi mala razstava pridelkov na barju. Letni donesek članov ne bo presegal dve kroni.

Steklega psa posestnika Jan. Recelja iz Kandije pri Novem mestu so ubili dne 1. t. m. Ugrizel je prejšnji dan dninarico Fr. Kocjan in 1. t. m. 13letno Jos. Recelj. Obe so odpeljali na Dunaj.

Prijet požigalec. Dne 31. pr. m. je gorelo pri Matiji Bukovcu v Blatniku, občina Črmošnjice. Ker je tisto noč hotel ulomiti pri Bukovcu tudi nek tat, sumili so, da je požigalec znani tat Fr. Brinskelc, katerega so zaprli. Brinskelc je dejanje že pripoznal.

Nesreča. Z Gorice se nam poroča: Na vseh svetnikov dan popoldne peljala se je iz Mengša, kjer je obiskala svoje ranjce stariše, Franca Mihelčič, žena po-

sestnika in mlinarja Frana Mihelčiča iz Štude pri Domžalah. Že prav blizu doma se hlapcu splaši konj; žena skoči hitro z voza, pa tako nesrečno, da je na mestu obležala — mrtva.

Nagla nesrečna smrt. V sredo zvečer 31. m. m. t. l., ko se je vračal v Police domov od starešinstvene seje na Št. Viški gori podžupan Jakob Makuc, po pomoče »Make« v Policah, padel je v meji tako nesrečno, da je bil pri tej priči mrtev. Zapustil je ranjki 4 otroke.

Samomor ali zločin? V gostilni Josipine Rajc v Kandiji pri Novem mestu so pili 27. t. m. pop. ondodni fantje Josip Mirtič, Ant. Lukšič in Jan. Leharna. Ob šestih je šel Mirtič domov in se vrnil ob 8. uri nazaj, a ni hotel v gostilno. Proti 10. uri je čul mizar. pom. Ant. Mrva nek šum v Krki blizu gostilne. Opazil je v vodi Mirtiča in mu podal desko v rešitev. Mirtič je pa ni mogel prijeti in je izginil v vodi. — Tovariša so prijeli.

Oba sina je izgubil posestnik Franc Lampič iz Zaloga pri Šmarju na jeden dan. Jeden je bil star 19 let ter v vsakem oziru vzgleden mladenič, drugi je pa ravnokar prišel od vojakov. Zbolela sta na tifusu ter v enem dnevu umrla in na vseh svetnikov dan bila pokopana. Bog potolaži žalostnega očeta!

Ubegel vojak. Domobranski novinec Fr. Rus iz Žice pri Krki je 24. oktobra pobegnil iz Ljubljane in ga dosedaj še niso zasledili.

Boj z blazno hčerjo. V blaznici v Budimpešti je bila v posebni sobi hči zdravnika dr. Geze Dulačke. Dekle je večkrat divjala, zato je imela svojo paznico. Te dni ponoči je postala zopet sila nemirna. Oče je hitel k njej, da ji da pomirljivih zdravil, a hči je planila nanj, ga vrgla kakor otroka na tla in ga skušala zadaviti. Zdravnika so komaj rešili. Karlota se je pomirila, in ko je bila zopet sama z očetom, ga je napadla iznova in ga zopet davila, in zopet so ga s teška rešili. Ko so odprli okno, da bi blaznico pomiril zrak, je skočila na ulico in se pobila do smrti.

Pobožni roparji cerkev. V Perugii imajo senzacionalno sodno obravnavo. Župnik don Barolomeo, cerkovnik, neki semenarist in neki trgovci v Perugii so več let ropali ondodne cerkve. Ropala sta prav za prav le župnik in cerkovnik, drugi so pa ukradene stvari prodajali in kupovali. V neki cerkvi je župnik igral na orgle zato, da bi se ne čul hrup, katerega je delal cerkovnik, ko je igral in lomil po oltarjih. Ali pa je šel župnik k spovedi k dotičnemu duhovniku, medtem pa je cerkovnik pobiral z Marije zlatnino. Občinstvo je strašno razburjeno, radi teh cerkvenih ropov.

Zakaj se je nekdo usmrtil. V New-Yorku se je nedavno ubil zasebnik Herman, ter je kot vzrok svojega samomora navel v oporoki sledeče: Oženil sem se z vdovo, ki je imela odraslo hčer. V to deklco se je zaljubil moj oče in se poročil. Oče mi je postal torej zet, pastorka pa mačeha. Žena mi je rodila sina, ki je postal mojemu očetu svak, meni pa ujec, ker je bil brat moje mačeha. Radi tega mi je bila moja lastna soproga ob jednem stara mati moje matere. Ob jednem sem bil mož svoje žene in nje unuk, pa ker je mož stare matere človeku ded, sem bil jaz sam sebi ded! Da ne znorim radi tega groznega čudeža, se odrekam sam življenju.